

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β΄.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 1 Φεβρουαρίου 1904

ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 81

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΤΙΜΗ ΣΤΟΝ κ. ΨΥΧΑΡΗ

Μας τηλεγραφοῦν ἀπὸ τὰ Παρίσια πῶς ὁ κ. Ψυχάρης—ὁ ὁποῖος, καθὼς εἶναι γνωστὸ, διορίσθηκε ἀντικαταστάτης τοῦ μακαρίτη Δεγκράν στὴν École nationale des langues orientales vivantes—παρουσιάσθηκε ἐνώπιον τοῦ Ἰνστιτούτου, ὅπου τὸν ὑποδεχθήκανε οἱ νέοι του συνάδελφοι μὲ ἐξαιρετικὰς τιμὰς.

Τὸ τηλεγράφημά μας προσθέτει, πολὺ δίκαια, πῶς ἡ τιμὴ αὐτὴ ποῦ ἔγινε στὸν κ. Ψυχάρη εἶναι θριαμβὸς γιὰ τὸν ἀγῶνα τῆς δημοτικῆς (on cause vulgariste a triomphe).

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑΤΑ

1

Ναυτόπουλό μου ἐδῶ 'στὴν κούνια σου τῆς μάνας ἢ πνοὴ σὲ νανουρίζει....
"Αχ! μὴν ὄνειρευθῆς πῶς βροῦκεσαι 'εὐ πλῶρη καρδιοῦ ποῦ ἀρμενίζει μὲ τὸν βοριά, τὸ κύμα τ' ἄλμυρό,

Καὶ ἀγαπήσεις τ' ἀφροστέφανα τῆς θάλασσας τὰ γαλανὰ τῆς κάλλη κιάψῆσεις τὴ γλυκεῖα μαννοῦλα σου, καὶ δὲν γυρίζεις πίσω πάλι ἀπ' τὸν βοριά, τὸ κύμα τ' ἄλμυρό.

Νεράιδες πῆραν τὸν πατέρα σου μέσ' στὰ βουνά, ἐκεῖ σὸν μεγαλώσῃς νὰ τὸν ζητήσης, ἄμοιρο ναυτόπουλο, μὰ 'ς τὰ κρογιάλι ἄχ μὴ μοῦ ζηγώσῃς, ποῦ εἶναι ὁ βαριάς, τὸ κύμα τ' ἄλμυρό.

2

Παίζει ὁ ἔπνος σὸν πουλάκι 'ς τὰ ματόκλαδά σου μέσα

"Βοχεται τὸ καρβάκι ἔ γιὰ μόλα ἔ γιὰ λέσα....

Σουλτάνας 'γίδε ταξίδευε καὶ 'ς τὸν βεζύρη λέει :

— Λές νὰ 'θρῶ τὸ ποδαράκι τὸ μικροχαριτωμένο

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

νὰ χωρῆ 'ς τὸ παδουμάκι ποῦχει ἡ μάγισσα φερμένο ;

Σουλτάνας 'γίδε ἐρώταγε καὶ ὁ βεζύρης λέει :

— 'Εδῶ κοντὰ μέσ' στὸ νηδάκι θὰ βρῆς ξανθὴ μὰ ψαροπούλα....
μὰ κούβει μέσα τῆς ψαράκι.
Εἶναι πιστὴ Χριστιανοπούλα.
Σουλτάνας γίδε 'σὸν τάκουσε καὶ τὸ σταυρό του κάνει

3

"Ελα ἔπνε καὶ πάρε το καὶ κοίμησέ το μὲ τὰ δνεῖρα ἀγκάλιασ' το καὶ πλάνεσέ το,

Καὶ μὲ τὸ μάνα θρέψε το μεγάλωσέ το, καὶ μὲ τῆς χάρες στόλισ' το ἀνδρεῖωσέ το

Νὰ γίνῃ ἕνας ἀγγελος καὶ παλγκάρι νὰ σχίζονται ἡ ὄμορφες ποῖα νὰ τὸν πάρῃ

4

Κοιμήσου χαϊδεμένη μου 'ς τὴν ἀγκαλιά μου,

μοσχολαθρεμένη μου τριανταφυλλιά μου

Κοιμήσου ἐδῶ μανάρι μου ὡς νὰ χαρῶξῃ νὰ στεῖλω τὸ κανάρι μου νὰ τοὺς φωνάξῃ,

Νάλλῃ ὁ νουνός σου συντροφιά μὲ τὸν δεσπότη, 'στὸνομα καὶ 'στὴν ἐμορφιά νὰ γίνῃς πρώτη.

5

Γύρε μαζί μου λίγο κ' ἀπὸ 'πάνω μας κάποιος γιὰ 'μᾶς ἀόρατος φροντίζει θὰ μᾶς ξυπνήσῃ οἱ Σκλαβῖνοι πρὶν ἔλθουνε, (ποῦ ἡ πέτρα κ' ἡ καρδιά τους δὲν χωρίζει) νὰ μὴ σὲ πάρουν σκλάβο ἐκεῖ ποῦ ζοῦνε κ' οἱ ἀπιστοὶ τὰ νιάτα σου χαροῦνε, Παιδοῦλα μου, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλά.

Γύρε μαζί μου..., νά, κ' ἡ Παναγία μας σὸν τὸ δικό μου εἶχε καρδιοκτύπι... ἄχ μὰ τῆς πῆραν τέλος τὸν μονάκριβο! Χριστέ μου, μὴ μοῦ δώσῃς τέτια λύπη, ἐδῶ ποῦ ἀγαποῦσες τὰ παιδιὰ ποῦ ἡ μαύρη δὲν τὰ σφίγγει ἀμαρτία, Παιδοῦλα μου, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλά.

ΚΩΣΤΑΣ Σ. Γ.

Τ' ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ

ΤΩΝ ΚΑΡΝΑΒΑΛΩΝ

Οὔτε τὸ βούλευμα τῶν Δικαστῶν, οὔτε ἡ πρόταση τοῦ κ. Μπενῆ Ψάλλη ἔλυσαν τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Τὸ ξέρουμε. Καὶ τὰ ἴδια θὰ λέγαμε, κ' ἂν ἀκόμα ἡ Δικαστικὴ Ἀρχὴ ἐνωμοδοτοῦσε πῶς πρέπει τὸ ἔθνος νὰγκαλιᾶσῃ τὴν γλῶσσα του τὴν ζωντανή, τὴν ἐθνικήν, τὴν γλῶσσα ποῦ μιλάει καὶ τὴν γλῶσσα ποῦ αἰσθάνεται, καὶ μ' αὐτὴν νὰ τραβήξῃ μπροστὰ πρὸς τὸ Φῶς, πρὸς τὴν Ἀλήθεια, σέρνωντας κατόπι του, ἀλυσσοδεμένους ἀπὸ τὴ μύτη, τοὺς φοβεροὺς δασκάλους ποῦ τὸ πνίγουν σήμερα, ποῦ τοῦ κόβουν τὸ δρόμο, ποῦ τὸ σπρώχνουν πρὸς τὸν τέλειο ἐκμηδενισμό.

Τέτοια ζητήματα μὲ δικαστικὰ ἐγγράφα δὲν λύνονται. Λύνεται ὅμως ἕνα ἄλλο ζήτημα, σπουδαῖο κ' αὐτό, σπουδαιότατο, τὸ Δημοκοπικὸ ζήτημα, τὸ ἀτιμο καὶ ἀντιπατριωτικὸ, ποῦ τὸ ἐκμεταλλεύονται κάθε τόσο, πότε βουλευτές, πότε δημοσιογράφοι καὶ πότε καθηγητές

του Πανεπιστημίου για να κάνουν τις δουλίτσες τους, για να γιομίζουν την κοιλάρα τους, αδιαφορώντας αν η κάθε πεντάρα και το κάθε χειροκρότημα που κερδίζουν, πληρώνεται με το αίμα, με την ύπαρξη του δυστυχισμένου αυτού λαού.

Το ζήτημα αυτό ελύθηκε πιά. Και το μαστιγι της Αλήθειας που μεταχειρίστηκε η Δικαστική Αρχή κατάμουτρα των διαφόρων κατεργαρέων, θα σταματήσει το κακό—το ελπίζουμε—και θα διαλύσει την πυκνή όμιχλη που έδημιούργησαν οι κατεργαρέοι αυτοί με τα ψέματά τους και με την άνοησία τους. Κ' έτσι ο λαός θάνοιξη πιά τα μάτια του και θα μπορέσει να ιδεί τους αληθινούς έχθρους του, — αφού η Δικαστική Αρχή έβγαλε από το κλούβιο κεφάλι τους τον κόκκινο σκούφο, που ποτέ δεν τον έφορεσαν, και τους εκάθισε τον πολύχρωμο και κουδουνάτο σκούφο του Ριγκολέτου που τον φορούσαν από μιας κι' αρχής και που θα τον φορούν ίσα με το τέλος.

×

Μεγάλη σημασία δίνουμε—δπως και τους αξίζει—στα δυο αυτά δικαστικά έγγραφα. Τιμούν την Δικαιοσύνη μας, κι' εξαγνίζουν, αυτά και μόνα, όλόκληρο το έθνος που το παρουσίασαν οι φοβεροί αυτοί έχθροι του στα μάτια του κόσμου, σε στιγμές δημοκοπικής λύσσας και χαμπερπεστάτης ιδιοτελείας, σαν μια άγελη παραφρόνων που καινε το σπίτι τους για να ζεστάνουν στην πυρά του τα μαργωμένα χέρια τους.

Η Δικαιοσύνη σ' αυτή την περίπτωση σηκώθηκε ψηλά, πολύ ψηλά, στού κόσμου τη συνείδηση. Ένοιωσε ποιά μεγάλο καθήκον είχε, όχι μονάχα να τιμωρήσει τους ενόχους, μα και να βγάλει το έθνος από τον Ταρταρινικό κύκλο που τ'όσπρωξαν οι Αποκρηάτικοι αυτοί Καρνάβαλοι—και το καθήκον αυτό, τόμολογούμε με μεγάλη ανακούφιση, κατόρθωσε να το εκπληρώσει παληχαρίσια και τίμια.

Μπράβο της! Στην ψυχή μας μέσα ανδριάντες στυλώνουμε για τους τέσσερους αντιπροσώπους της, γιατί μάς έτρωσαν αυτή τη φορά και γιατί αποδείξαν και σε δικούς μας και σε ξένους πως κάποιο σημείο φωτεινό υπάρχει σ' αυτόν τον τόπο, τον πνιγμένο στο σκοτάδι της μυριοπρόσωπης Δημοκοπίας και της άσυνειδήτης άνεμουαλιάς, της Κοινοβουλευτικής, της Δημοσιογραφικής και της Πα-

πιστημιακής—αλλοίμονο!—κάποιο φωτεινό σημείο—η Δικαιοσύνη του—που δείχνει πως η Έλπίδα μιας ζωής κάπως καλύτερης δεν πέθανε και πως η Φρόνηση κρυφοζή ακόμα.

×

Η Δικαιοσύνη λοιπόν έκανε το καθήκον της. Τώρα πρέπει να βρεθούν και μερικοί πατριώτες να κάνουν κι' αυτοί το δικό τους. Πρέπει δηλ. να βρεθούν μερικοί που να βγάλουν και τα δυο πολύτιμα δικαστικά έγγραφα από την γλώσσα την ξερή και την άψυχη, τη γλώσσα της δικαστικής ρουτίνας, να τα φέρουν στη ζωντανή κ' έθνική μας γλώσσα, να τα ζωντανέψουν, να τα μεταβάλουν από Πυθίες ακατανόητες που είναι σήμερα μ' αυτή τη γλώσσα τη επιτηδευμένη και τη στυφνή, σε διαλαλητάδες της Αλήθειας βροντόφωνους.

Κ' έπειτα να τα τυπώσουν σε χιλιάδες αντίτυπα και να τα σκορπίσουν στην Ελλάδα, για να τα διαβάσει ο Λαός, για να τα νοιώσει, για να μάθει ποιοί τον ξεγελούν και ποιοί τον εκμεταλλεύονται σήμερα, για να γνωρίσει την περιφρονη αυτή συμμορία που αποτελείται από πολιτικούς, από δημοσιογράφους κι' από καθηγητές του Πανεπιστημίου, και—το σπουδαιότερο—για να μάθουν οι γονιοί πως άδικα ξεδιάζουν τον παρὰ τους και στέλνουν τα παιδιά τους στο Πανεπιστήμιο για να διδαχθούν από άμυαλους και έθνοπνίχτες δασκάλους πως να μη σέβονται τους νόμους και πως να πολεμούν και να εξευτελίζουν την πατρίδα τους.

Αυτά πρέπει με κάθε θυσία να γίνουν, γιατί αλλοιώτικα και το βούλευμα το πατριωτικώτατο των κ. κ. Δικαστών και η πρόταση η φωτεινή και βαθυστόχαστη του κ. Εισαγγελέα, θα μείνουν στα δικαστικά χρονικά ως δυο έγγραφα τίμια και μελετημένα, χωρίς όμως να φέρουν και κανένα αποτέλεσμα.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

(Από τη «Φιλοσοφία του άσυνειδήτου» του Χάρτμαν)

Τί διαφορά μεταξύ της φιλίας και του έρωτος!

Η φιλία είναι γλυκειά φθινοπωρινή βραδιά με μαλακούς χρωματισμούς, ο έρωσ είναι μαγευτική ά-

νοιτιάτικη θύελλα. Το ένα είναι οι ξένοστοι θεοί του Όλύμπου, το άλλο οι άνησχοι Τιτάνες που θέλουν να ρίξουν τον Ουρανό. Το ένα είναι κάτι υ ήσυχο, βέβαιο για τον εαυτό του, το άλλο λαχταράει και μαραίνεται σε αιώνιον πόνο. Το ένα ξέρει καλά πως θα τελειώσει μια μέρα, το άλλο ζητάει να εναγκαλισθή πάντα το άτέλειωτο και στον πόθο και στην χαρά και στον πόνο, ποτέ μεθάει από χαρά, ποτέ πεθαίνει από λύπη. Το ένα είναι άγνή και καθαρή άρμονία, το άλλο ο μαγεμένος ήχος της αϊολικής άρπας, κάτι τι που θα μένη για πάντα άπιαστο, άνεκφραστο, γιατί η συνειδησή μας δεν έμπορεί να το χωρέσει ποτέ, είναι ο μυστηριώδης ήχος που άνηχτεί από μια μακρονή, μακρονή πατρίδα! Το ένα είναι φωτισμένος ναός, το άλλο αιώνια σκεπασμένο μυστήριο.

ΧΑΡΑΥΓΗ

—Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

ΤΗΣ ΨΕΥΤΙΑΣ

Μη γράφετε τη γλώσσα σας, έχει παραγγείλει ο κ. Μιστριώτης με τον περιφρονη λόγο του. Τουτο φαίνεται πολύ παράξενο. Υπάρχει αυτή η γλώσσα μας, όποια κι' αν είναι, ή δεν υπάρχει; Υπάρχει. Τη μιλούμε ή δεν τη μιλούμε; Τη μιλούμε. Και αφού τη μιλούμε, γιατί να μη την γράψουμε; Ο κ. Μιστριώτης την βρίσκει καλή μόνο για να μιλιέται σε κάποιαις περιστάσαις, όχι όμως και για να γράφεται, και θέλει και άπαίτει να μη γράφουν μήτ' εκείνοι όπου τη βρίσκουν για όλα καλή υπό ποινη να τους κδωνται τα κεφάλια, τίποτα λιγώτερο. Και ο κ. Μιστριώτης όπου λέει αυτό είν' ένας από τους πρώτους Καθηγηταίς του Έθνικού Πανεπιστημίου! Ζημιόνεται λέει το έθνος και ναυαγούν τα μεγαλεπίβουλα σχέδια του γράφοντας τη γλώσσα που μιλούμε. Άλλά και ποιόν τον μέλλει ποιιά γλώσσα έμεις γράφουμε ή μιλούμε; Ταχα μς μέλλει έμς ποιιά γλώσσα μιλούν ή γράφουν οι Ρούσοι, οι Τούρκοι, οι Γερμανοί, οι Ιταλοί, οι Φραντσέζοι;

Άλλο τόσο τους μέλλει κ' εκείνους για τη γλώσσα

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑΤΑ

ΑΠΟ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Το παρακατιανό άρθρο του Karl Dieterich που θέσαμε στη Δημοτική για το «Νουμά» βγήκε γερμανικά σε δυο από τα στεγνά φύλλα της Berliner Philologische Wochenschrift. Είναι άλλη μια φωνή από τα ξένα για έπαινο της γλώσσας που μερικοί στον τόπο μας στραβοκοιτάζουν με καταφρόνιο. Οι φίλοι θα την άκούσουν με χαρά, και στους αντίθετους θα δώσει, ελπίζουμε, άφορμή να συλλογιστούνε λιγούλακι.

Βέβαια, άπ' ό,τι λέει ο σοφός Γερμανός έμεις θα παραδεχτούμε δίχως επιφύλαξη μόνη τη γενική ιδέα μένοντας λέετοροι να μη συμφωνάμε μαζί του σε κάτι ζητήματα μερικά. Κάποια παρατήρηση που κάνει δεν είναι και πολύ ξάστερη, ό,τι λέει, λ. χ., για το «έπεα πτερόεντα», και το άλλο πως ή σπ-

μερνή Ελλάδα δεν είναι τόπος πρόσφορος για δραματική ζωή και δραματική ποίηση· άλλες παρατήρησεις είναι λαθεμένες από τα θεμέλια, για ένα παράδειγμα, εκεί που λέει, πως «δοξάρι» στη γλώσσα του λαού δε θα πει «τόξον», μόνο το πολύχρωμο ζουνάρι που στολίζει τον ουρανό στη δώση της βροχής. Ο Du Lange έχει σωρό παραδείγματα όπου αυτή ή λέξη βρίσκεται πάντα με το νόημα του όπλου και πάει άδερφωμένα με «δοξαράτος» που θα πει τον όπλίτη. Έπειτα έχουμε και Δοξαράς, όνομα φαμιλιάς, που μπαίνει σε μια γραμμή μαζί με Κοσκινάς, Βουτσινές, Μεταξάς, και άν αυτά στην αρχή έννοούσε τον τεχνίτη. Στο λεξικό του ό μακαρίτης Em. ό Legrand ξεχωρίζει «δοξάρι» από «δόξα».

Οι δημοτικοί τύποι που έχει ο Πάλλης στα κύρια όνόματα και σύμφωνοι με το σύστημά του είναι και, μ' όλη την αντίθετη γνώμη του Dieterich, πολύ εύκολύνουν τον άνθρωπο που διαβάζοντας την Ελλάδα θέλει ο νους του να πάει ίσια στην ιστορία δίχως να σκοντάφτει και να χασομεράει με μια κλίση που κακοχαλάει στ' ατί του. Η προτίμησή πάλε του Γερμανού για το μέγριο σύστημα, όπως το λέει, του Πολυλά, δε μάς φαίνεται σωστή, γιατί, αν ξετάσεις το πρόμα με την προεπόμενη προδοχή, θα βρεις πως

ο πολύσπουδος Κορψιάτης έμπαζε λέξεις, τύπους και σύνθετα από τα κλασικά, έπειδή τα γλωσσικά στοιχεία μέσα στην άποθήκη του, όσο πολλά κι' αν είταν, δεν τούφταναν πάντα για όλες τις άνάγκες, μετρική, ρίμα, και άλλες. Όμως από τα 1875 ίσια με σήμερα οι συγγραφίαιδες της δημοτικής πλήθυναν σημαντικά, και με τις συνεισφορές πουρθαν άπ' όλες τις μεριές μαζέφτηκε ένα κεφάλαιο λέξεις τόσο σπουδαίο που τα δάνεια πες και είναι περιττά, και με τον κόπο και τη φιλοτιμία των ανθρώπων της ή δημοτική φιλολογία μπορεί τώρα να ζει από το δικό της το βίό.

Τι τον πειράζει το Dieterich να λέμε το Χρυσή Παπα-Χρυσή; Η γλώσσα του ή ίδια δεν έχει δυο λέξεις διαφορετικές για τους παπάδες της Χριστιανωσύνης και της Ειδωλολατρείας, μα και οι Άγγλοι και οι Γάλλοι δεν ξεχωρίζουν τον έναν από τον άλλον. Το ίδιο, πιστεύουμε πως μερικά πρόσωπα άψηλά της αρχαίας εποχής δε θα χάσουν τίποτες από το μεγαλείο τους, αν τα όνομάσουμε «παλληκάρια»· μάλιστα θα τα δούμε να ζωντανέψουνε μπροστά μας από ίσκιος που είταν, και μαζί μ' έτούτο ο λόγος αυτός «παλληκάρια» παίρνει μια όψη πιο βγενική και άρχοντεύει. Είναι πρόδος στες ιδέες και στη γλώσσα.